

Nr 2

*Betänkande med förslag angående anslag för budgetåret 1963/64
till ombudsmännen och deras expeditioner samt ändringar i tjänste- och personalförteckningarna för
dessa expeditioner, m. m.*

I anledning av olika förslag och framställningar angående JO- och MO-ämbetenas organisation och verksamhetsformer samt anslagen till ämbetena för budgetåret 1963/64 m. m. har genom överenskommelse mellan konstitutionsutskottet, banko- och första lagutskottet bildats ett av deputerade från dessa tre utskott sammansatt konstitutions-, banko- och första lagutskott, till vars behandling ifrågavarande förslag och framställningar överlämnats. Utskottet har i sitt betänkande nr 1 den 12 mars 1963 hemställt *dels* att riksdagen måtte antaga sådan ändring av instruktionen för ombudsmännen, att ombudsman kan uppdraga åt sin ställföreträdare att tjänstgöra sammanlagt högst *nio* månader årligen, *dels* att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t ville föranstalta om en allsidig och förutsättningslös utredning angående riksdagens ombudsmannaämbetens framtida organisation och verksamhetsformer, *dels ock* att vissa motioner och viss framställning från JO skulle anses besvarade, såvitt de icke avsåg anslag till riksdagens ombudsmän eller deras expeditioner. Vad utskottet sålunda hemställt har av riksdagen bifallits (rskr 132). De till utskottet överlämnade framställningar, vilka icke behandlats i utskottets betänkande nr 1, redovisas och upptages, såsom i betänkandet nr 1 förutskickades (ss. 1 och 18), till behandling nedan.

I. Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen, fjortonde huvudtiteln, gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1963/64 till bestridande av kostnaderna för ombudsmännen och deras expeditioner (p. 18—22) har, sedan huvudtiteln i fråga av kamrarna hänvisats till bankoutskottet, överlämnats till behandling av sammansatta konstitutions-, banko- och första lagutskottet.

I nämnda huvudtitel anges, att beträffande bl. a. Justitieombudsmannen och hans expedition och Militieombudsmannen och hans expedition anslagen uppförts i överensstämmelse med framställningar från vederbörande myndighet.

Propositionens yrkanden i nämnda punkter (18—22) har följande lydelse.

»18. Justitieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Justitieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 575 000 kr.

19. *Justitieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader*. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Justitieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 32 000 kr.

20. *Justitieombudsmannen och hans expedition: Utgivande av register till justitieombudsmannens ämbetsberättelser*. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Justitieombudsmannen och hans expedition: Utgivande av register till justitieombudsmannens ämbetsberättelser* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 kr.

21. *Militieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar*. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 324 000 kr.

22. *Militieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader*. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 28 000 kr.»

De skrivelser från ombudsmännen, vilka ligger till grund för propositionsyrkandena, fogas i avtryck såsom bilagor till detta betänkande; JO:s skrivelse såsom Bilaga 1, MO:s skrivelse såsom Bilaga 3 och MO:s sammanställning för anslagsberäkning såsom Bilaga 4.

Angående innehållet i nämnda skrivelser, vilka således innehåller motiveringen till ovannämnda anslagsyrkanden, torde, i den mån redogörelse därför inte lämnas i det följande, hänvisning få göras till nämnda bilagor.

II. I de likalydande motionerna till innevarande riksdag I: 187 av herr Elmgren och herr Torsten Andersson samt II: 222 av herrar von Friesen och Braconier hemställes bl. a., att riksdagen i anslutning till vad i motionerna anförts »måtte fatta de beslut som kan erfordras för att stärka riksdagens ombudsmäns ställning och öka effektiviteten i deras arbete».

Beträffande motiveringen för motionsyrkandena torde få hänvisas till ifrågakvarande motioner.

III. Utskottet har till behandling i nu förevarande sammanhang även förehaft en av JO i ämbetsberättelsen till innevarande riksdag gjord framställning att riksdagen måtte medgiva, att JO:s ställföreträdare tillerkännes semesterrätt hos ämbetet för den tid ställföreträdaren fungerar som tjänstförrättande ombudsman.

Såväl beträffande sistnämnda yrkande som övriga av JO begärda avlöningsförstärkningar, alternativt uppflyttningar i lönegrad, har MO hemställt att vad riksdagen i anledning därav kan komma att besluta måtte få giltighet även för MO-ämbetet. (Jfr MO:s till utskottet överlämnade skri-

velse till bankoutsittet den 16 februari 1963, vilken skrivelse fogas till detta betänkande såsom Bilaga 5.)

Den nuvarande tjänsteförtecknade personalen hos ombudsmännen och denna personals lönegradsplacering framgår av följande uppställning:

JO:s personal		MO:s personal	
1 kanslichef	Bp 4	1 byråchef	Br 2
2 byråchefer	Br 2	1 byråchef	Bp 1 el. Br 2
2 sekr. högst	Ar 25	1 byrådir.	Ao el. Ar 27
1 kontorsskriv.	Ao 13	1 kansliskriv.	Ao 11
1 kanslibiträde	Ao 7	1 kanslibiträde	Ae 7
1 exp. vakt	Ao 7	1 exp. vakt	Ao 7 (jfr dock Bilaga 4)

A) 1. JO har i sina anslagsäskanden för budgetåret 1963/64 (skrivelse den 16 november 1962, fogad härvid såsom Bilaga 1, jfr riksgäldskontorets anslagsberäkning, Bilaga 2) anhållit *dels* om inrättande av *ytterligare en byråchefstjänst i Br 2*, i första hand avsedd för en kvalificerad förvaltningsjurist, *dels ock* om bemyndigande att tillerkänna innehavarna av de å personalplanen upptagna juristtjänsterna avlöningsförstärkning med högst kronor

6 000 för kanslichefen
4 800 för envar av byråcheferna samt
3 600 för envar av sekreterarna.

I motiveringen för dessa yrkanden har JO anfört bl. a.:

Som jag redan framhållit — — — har den kraftiga ansvällning av arbetsbördan, som successivt skett efter genomförande av 1957 års reform, uppenbarligen sprängt ramen för den ursprungligen fastställda personalorganisationen. Denna organisation upptager fem fasta tjänster, en tjänst som kanslichef i Bp 4, två tjänster som byråchef i Br 2 och två tjänster som sekreterare i högst Ar 25. Med hänsyn till utvecklingen under de gångna åren — särskilt markerad under år 1962 — står det utom tvivel att ett stadigvarande behov föreligger av ytterligare minst en fast tjänst på förvaltningsavdelningen. Denna tjänst bör lämpligen vara en tjänst som byråchef, avsedd i första hand för en kvalificerad förvaltningsjurist. Inrättandet av en sådan tjänst synes mig utgöra en nödvändig förutsättning för att överhuvudtaget kunna påräkna en dylik önskvärd arbetskraftsförstärkning. Som jag framhållit i min förenämnda skrivelse till riksdagen har det hittills icke heller visat sig möjligt att förvärva förvaltningsjurister annat än för rekrytering av de fasta tjänsterna.

Frågan om JO:s möjligheter att bemästra den ökade arbetsbördan och att i tillbörlig utsträckning utöva den vidgade och intensifierade tillsyn över förvaltningen, som avsågs med 1957 års reform, kan emellertid icke lösas enbart genom att ett visst antal tjänster ställas till förfogande eller eljest genom att själva antalet tjänstemän ökas. Med hänsyn till arten av JO-ämbetets verksamhet och till ordningen för ärendenas prövning är det — som jag även påpekat i min skrivelse till riksdagen — av avgörande betydelse att en-

dast särskilt kvalificerade jurister knyts till ämbetet. Jag har i min skrivelse i korthet angivit de krav, som ur JO:s synpunkt nödvändigtvis måste ställas på befattningshavarna, om det i fortsättningen överhuvudtaget skall bli möjligt att inom ett enda ämbete fullgöra vad som nu lagts på JO. Det är härvid bl. a. att märka, att JO-ämbetet till upplysning för allmänheten numera skriver motivering även till beslut, varigenom klagomål lämnas utan åtgärd. En förutsättning för att kunna förvärva och under avsedd tid behålla lämpliga jurister och att kunna förvänta att de åt tjänsten ägna sin odelade uppmärksamhet är emellertid att frågan om lönevillkoren för ämbetets tjänstemän erhåller en tillfredsställande lösning. Denna viktiga fråga har jag också berört i min skrivelse till riksdagen, ehuru jag då icke ansåg mig böra framställa något yrkande i saken.

Som jag i skrivelsen framhållit har en icke obetydlig relativ försämring av lönevillkoren för JO-ämbetets tjänstemän inträtt efter det att de sakkunniga år 1955 framlade sitt förslag till lönesättning för tjänsterna vid ämbetet, en lönesättning som fortfarande är gällande. Även under innevarande år har åtskilliga höjningar av lönesättningen inom olika områden av den statliga sektorn beslutats, bl. a. genom uppflyttning i lönegrad av en mängd tjänster å B-planen eller genom särskilda avlöningsförstärkningar, allt ägnat att ytterligare minska den ursprungliga konkurrenskraften hos tjänsterna vid JO-ämbetet. Med hänsyn till denna löneutveckling och till att JO-ämbetet icke heller kan förespegla befattningshavarna inkomstbringande extrauppdrag är det uppenbart att JO icke längre har möjlighet att påräkna och behålla den arbetskraft, som är oundgängligen nödvändig för att han med hänsyn till arbetsansvällningen och de nya uppgifter som tillkommit skall kunna förvalta sitt ämbete på avsett sätt. Att lönenivån för tjänsterna vid ämbetet anpassas till de stora förändringar på den statliga löne marknaden, som inträffat efter det de sakkunniga år 1955 gjorde sina beräkningar, framstår därför som ofrånkomligt. Härtill kommer, att tjänsterna såsom byråchef och sekreterare vid JO-ämbetet äro mindre attraktiva med hänsyn till sin natur av passagetjänster, avsedda allenast för tjänstgöring under 2—5 år. Jag vill även nämna, att två utmärkta sekreterare efter kort tjänstgöring under detta år lämnat JO-ämbetet och att det torde ha varit möjligt att behålla dem, om ämbetet haft möjlighet att bereda dem bättre lönevillkor.

Av olika skäl synes mindre lämpligt att överväga uppflyttning av tjänsterna i lönegrad. En annan utväg, som stundom använts, bl. a. när det gäller befattningar som närmast äro att beteckna som passagetjänster — har varit att besluta om avlöningsförstärkning med särskilt angivna belopp. Denna utväg, som bl. a. föregående år begagnades när det gällde tjänsterna som byrådirektör och sekreterare vid riksdagens revisorer, synes mig i första hand böra ifrågakomma även för tjänsterna vid JO-ämbetet. Beträffande avlöningsförstärkningens storlek synes mig icke finnas någon anledning att i fråga om tjänsterna som sekreterare vid JO-ämbetet överväga lägre belopp än som beslutats för nyssnämnda tjänster vid riksdagens revisorer. Avlöningsförstärkningen bör därför bestämmas till att utgå med högst 3 600 kronor för år. För de vid JO-ämbetet befintliga tjänsterna som byråchef och kanslichef synas maximibeloppet böra sättas något högre för att JO skall få möjlighet att till dessa nyckeltjänster förvärva och behålla för uppgiften skickade jurister. Beloppen torde böra bestämmas till för byråchefstjänst högst 4 800 kronor och för kanslichefstjänsten högst 6 000 kronor.

2. JO har dessutom, såsom framgår av Bilaga 1, anhållit om ett *reservationsanslag om 5 000 kr.* för utarbetandet av ett alfabetiskt sakregister över

ärendena i JO:s ämbetsberättelser för åren 1911—1960 och avsett att komplettera det i 1963 års ämbetsberättelse systematiska registret för samma tidsperiod. Såsom framgår av JO:s skrivelse har riksdagen år 1960 medgivit att ett register, omfattande såväl ett alfabetiskt sakregister som ett systematiskt register, upprättas för ifrågavarande period samt för utarbetandet därav anvisat ett reservationsanslag av 8 000 kronor. De sålunda anslagna medlen har, enligt vad JO i sin skrivelse (se Bilaga 1 s. 4) meddelar, visat sig otillräckliga för utarbetandet av ett fullständigt samlingsregister av angiven omfattning. JO har i enlighet därmed hemställt om ytterligare anslag, varvid han angivit, att som skäligen ersättning kan beräknas det av honom äskade beloppet.

3. JO:s yrkande angående *semesterrätt för ställföreträdaren* har av JO motiverats sålunda (1963 års ämbetsberättelse s. 476):

Om tiden för ämbetets dubblering utsträcker på föreslaget sätt, (från sex till nio månader) innebär detta, att ställföreträdaren kan komma att, inberäknat tiden för JO:s egen semester, tjänstgöra under 10 1/2 månader per år. Vid sådant förhållande synes ställföreträdaren även böra tillerkännas semesterrätt på grundval av sin tjänstgöring vid ämbetet och sålunda jämväl under sin egen semester åtnjuta arvode från avlöningsstaten för JO och hans expedition.

B) 1. MO har i sin petitaskrivelse (Bilaga 3) hemställt om utbytande av den nuvarande kansliskrivartjänsten i lönegrad Ao 11 mot en tjänst för *kontorsskrivare i lönegrad Ao 13* samt uppförande av den nuvarande e. o. kanslibiträdets tjänsten i A 7 till ordinarie.

Till motivering för nämnda yrkanden har MO anfört:

Genom riksdagens beslut har kansliskrivartjänsten vid JO-expeditionen från och med den 1 juli 1962 uppflyttats från Ao 10 till Ao 13 med tjänstebemärkningen kontorsskrivare (se bankoutskottets utlåtande nr 32/1962). Kansliskrivartjänsten vid militieombudsmansexpeditionen har i likhet med övriga kansliskrivartjänster från och med den 1 juli 1962 placerats i 11 lönegraden. Vid expeditionen är anställda tre jurister samt förutom kansliskrivaren ett kanslibitråde och en expeditionsvakt. Vidare har en jurist stadigvarande uppdrag att mot visst arvode granska från myndigheterna regelmässigt inkommande arrestantkort, varjämte ytterligare jurister anlitas tillfälligtvis vid behov för beredning av ärenden. Extra skrivhjälp användes i en omfattning som ungefärligen motsvarar ett halvtidsanställt biträde. Personalorganisationen vid expeditionen är visserligen icke lika stor som vid justitieombudsmansexpeditionen. På kansliskrivaren har emellertid lagts mera kvalificerade göromål än tidigare i samband med att kansliskrivaren befriats från rutinmässig maskinskrivning samt i viss utsträckning även från kollaringsarbete och korrekturläsning. De arbetsuppgifter som åligger kansliskrivaren är diarieföring, registrering, expediering och därmed sammanhängande göromål såsom förande av åtals- och remissliggare samt personalliggare och förfallobok, uppgörande av statistik, arkivering av registratur m. m., ävensom uppsättande av förslag till remisser och enklare skrivelser. Åt kansliskrivaren har därjämte sedan år 1960 uppdragits förandet av expe-

1† Bihang till riksdagens protokoll 1963. 5 saml. 3 avd. Nr 2

ditionens hemliga diarium och det därmed förenade handhavandet av hemliga akter och protokoll ävensom skötseln av kassagöromålen, vari bl. a. ingår handläggningen av ärenden angående reseersättningar. Såväl vid justitie-kanslersämbetet som vid riksåklagarämbetet synes den främsta icke rättsbildade befattningshavaren utgöras av kontorsskrivare i lönegrad 13. På grund av det sålunda anförda bör enligt min mening den nuvarande kansliskrivartjänsten i lönegrad Ao 11 utbytas mot en tjänst för kontorsskrivare i lönegrad Ao 13.

Den för närvarande såsom extra ordinarie upptagna kanslibiträdestjänsten har uppförts som ordinarie, enär den visat sig vara för framtiden behöfvlig.

2. Såsom förut anförts har MO anhållit, att riksdagens beslut i anledning av JO:s framställningar om avlöningsförstärkningar för vissa befattningshavare samt framställningen om semesterrätt för ställföreträdaren för dennes tjänstgöring därstädes, måtte få giltighet även för MO-ämbetet.

Remissyttrandena

Ombudsmännens framställningar har för yttrande remitterats till lönenämnden för riksdagens verk och till delegerade för riksdagens verk. De i anledning därav avgivna yttrandena fogas vid detta utlåtande såsom bilagor 6 och 7 (lönenämnden) samt 8 och 9 (delegerade).

Lönenämnden har beträffande JO:s framställning yttrat:

Lönenämnden får anföra, att huruvida den föreslagna byråchefstjänsten i Br 2 bör inrättas undandraget sig lönenämndens bedömande. Mot den föreslagna löneställningen har nämnden emellertid icke något att erinra.

Nämnden har icke funnit tillräckliga skäl föreliggande för att kanslichefen, byråcheferna och sekreterarna vid JO-ämbetet medgivas uppbära avlöningsförstärkningar med i framställningen närmare angivna belopp. Lönenämnden föreslår däremot att sekreterartjänsterna i högst Ar 25 uppflyttas till högst Ar 27.

Angående MO:s framställning har lönenämnden anført:

Lönenämnden får anföra, att nämnden icke funnit tillräckliga skäl föreliggande för att byråcheferna och byrådirektören vid militieombudsmansexpeditionen medgives uppbära avlöningsförstärkning med vissa angivna belopp.

Lönenämnden finner däremot icke anledning till erinran mot i framställningen yrkad lönegradsuppflyttning av en kansliskrivare Ao 11 till kontorsskrivare Ao 13 samt att den som extra ordinarie upptagna kanslibiträdestjänsten uppföres som ordinarie.

Delegerade har för sin del beträffande JO:s och MO:s framställningar anført bl. a.:

JO har föreslagit, att de å personalförteckningen för justitieombudsmansexpeditionen upptagna byråchefstjänsterna skulle ökas från två till tre, och en sådan åtgärd kunna delegerade tillstyrka. Det vill nämligen synas som om åtgärden skulle möjliggöra en påtaglig förbättring av den föreliggande situationen.

JO har vidare hemställt om bemyndigande att tillerkänna innehavarna av samtliga ordinarie juristtjänster å hans expedition — kanslichefen i Bp 4, byråcheferna i Br 2 samt de två sekreterarna i *högst* Ar 25 — avlöningsförstärkning, kanslichefen med högst 6 000 kronor, envar av byråcheferna med högst 4 800 kronor och sekreterarna med högst 3 600 kronor per år. Delegerade finna visserligen för sin del att en dylik anordning skulle möjliggöra en lösning av problemet. Med hänsyn till det avsteg från eljest tillämpade statliga avlöningsgrunder, som anordningen skulle innebära, hava delegerade emellertid, i likhet med lönenämnden, icke funnit sig kunna tillstyrka dessa förslag. Delegerade vilja i stället — liksom lönenämnden — förorda att JO erhåller möjlighet att förordna sekreterarna å tjänster i *högst* Ar 27 i stället för, som nu är fallet, i *högst* Ar 25, med samtidig ändring av tjänstebestämmelsen till byrådirektör. Därvid förutsätta delegerade, att den högre lönegraden skall förekomma endast i sådana fall då detta utgör en nödvändig förutsättning för förvärv eller kvarhållande av en kvalificerad arbetskraft, som anses vara av särskilt värde för arbetet inom JO:s expedition. En dylik lösning av lönefrågan för sekreterarna skulle innebära en möjlighet att ge dem t. o. m. något högre avlöning än enligt JO:s eget förslag (lönegrad 25: löneklass 25 = 2 895 kr., lönegrad 27: löneklass 27 = 3 210 kr. i månaden å 5-ort; skillnaden alltså 315 kr. i månaden) ävensom förbättrade pensionsförmåner.

Såsom av det föregående framgår anse sig delegerade ej kunna biträda JO:s framställning om möjlighet att tillerkänna kanslichefen och byråcheferna avlöningsförstärkning. Däremot skulle delegerade för sin del vilja förorda, att JO erhåller befogenhet att tillsätta byråchefstjänsterna antingen såsom för närvarande i Br 2 eller, om han finner sådant av förhållandena påkallat, i Br 3. Löneskillnaden mellan dessa båda lönegrader utgör för närvarande 216 kronor för månad. Delegerade erinra om att två av de tre byråchefstjänsterna hos riksåklagarämbetet äro placerade i Bo 3.

JO har förklarat sig icke hava något att erinra mot en lösning av avlöningsproblemen beträffande juristtjänsterna å hans expedition i enlighet med vad delegerade ovan förordat.

Å militieombudsmansexpeditionen finnas två byråchefstjänster, en i Bp 1 eller Br 2 och en i Br 2. I konsekvens med vad delegerade förslagit beträffande byråchefstjänsterna å justitieombudsmansexpeditionen vilja delegerade — med anledning av den av MO gjorda framställningen, sådan den av honom muntligen kompletterats vid delegerades sammanträde denna dag — föreslå att dessa tjänster må, enligt MO:s beprövande, tillsättas antingen i någon av nuvarande lönegrader, respektive i nuvarande lönegrad, eller, om MO finner detta erforderligt, i Br 3.

Angående utbyte av kansliskrivartjänsten i Ao 11 hos MO mot en tjänst för kontorsskrivare i Ao 13 har delegerade, liksom lönenämnden, meddelat, att de intet har att erinra mot en sådan förändring.

Såsom framgått av delegerades yttrande har JO förklarat, att han ej har något att erinra mot den lösning av avlöningsproblemen för juristtjänsterna å hans expedition som delegerade föreslagit. Skillnaderna mellan nuvarande stat och den av delegerade föreslagna lösningen beträffande *juristtjänsterna* hos ombudsmännen framgår av nedanstående uppställning.

JO:ämbetet

Nuvarande stat	Delegerade
1 kanslichef	Ej ändring
2 byråch. Br 2	3 byråch. Br 2 el. Br 3
2 sekr. högst Ar 25	2 byrådir. h. Ar 27.
— — —	— — —

MO:ämbetet

Nuvarande stat	Delegerade
1 byråch. Br 2	1 byråch. Br 2 el. Br 3
1 byråch. Bp 1 el. Br 2	1 byråch. Bp 1 el. Br 2 el. Br 3
1 byrådir. Ao 27 el. Ar 27	Ej ändring
— — —	— — —

Utskottet

Riksdagens ombudsmän fyller en betydelsefull uppgift i det svenska samhällslivet. Ämbetena har tillskapats såsom värn för den enskilde medborgaren mot felaktiga myndighetsbeslut. Förutom denna uppgift fullgör ombudsmännen genom sin övervakning av myndigheternas ämbetsutövning en synnerligen viktig funktion. Denna har betydelse icke bara för åstadkommande av rättelse i ett visst fall eller av en felaktig praxis utan även såsom faktor till förhindrande av att fel begås. Det är därför utomordentligt angeläget att ämbetenas verksamhet icke hämmas vare sig av brist på kvalificerade tjänstemän eller av en mindre ändamålsenlig organisation. I sistnämnda hänseende har utskottet i sitt betänkande nr 1 föreslagit riksdagen att hos Kungl. Maj:t begära en allsidig och förutsättningslös utredning; förslaget har bifallits av riksdagen (rskr 132).

Av de till utskottet överlämnade ärendena återstår nu att behandla frågorna om anslag till ombudsmännen och deras expeditioner och vissa förändringar angående ombudsmännens personalstater. Nämnda spörsmål upptages till behandling i förevarande betänkande, sedan Kungl. Maj:t till riksdagen avlämnat nedannämnda proposition 1963: 157 angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.

Vad först angår JO:s framställning om inrättande av ytterligare en byråchefstjänst, vilken framställning tillstyrkts av delegerade för riksdagens verk, vill utskottet förorda att en ytterligare byråchefstjänst inrättas på ämbetets förvaltningsavdelning.

Beträffande lönegradsplaceringen av ombudsmännens personal vill utskottet rent principiellt uttala, att denna personal naturligen icke bör vara placerad i lägre lönegrader än jämförliga befattningshavare inom Kungl. Maj:ts förvaltningsområde. Beträffande byråchefstjänsterna får utskottet framhålla, att vid riksåklagarämbetet finnes inrättade två tjänster såsom byråchef i Bo 3 medan byråchefstjänsterna hos ombudsmännen för närvarande är placerade i lönegrad Br 2, dock att en tjänst hos MO kan placeras i Bp 1. Fram-

hållas må dessutom att under senare år ett icke ringa antal tjänster i B 1 höjts till B 3. Även vid innevarande riksdag har förslag om sådana förändringar väckts; se förutnämnda prop. 1963: 157.

Med hänsyn till de betydelsefulla arbetsuppgifter, som åvilar ombudsmännen, är det av vikt att juristtjänsterna hos ombudsmännen kan besättas av högt kvalificerade krafter. Ombudsmännen har därför hemställt om vissa avlöningsförstärkningar åt sin juristpersonal. Utskottet kan visserligen icke tillstyrka detta förslag. Den lösning av ifrågavarande spörsmål som delegerade för riksdagens verk föreslagit, finner utskottet emellertid tillgodose de mest angelägna behoven härutinnan, särskilt som en väl vitsordad tjänstgöring hos ombudsmännen måste anses äga ett betydande meritvärde. Utskottet vill därför förorda en lösning i nära anslutning till delegerades förslag i denna del. Utskottet tillstyrker alltså att byråcheferna hos JO och MO placeras i de lönegrader som delegerade föreslagit samt att sekreterartjänsterna i f. n. högst Ar 25 hos JO uppflyttas till högst Ar 27, i samband varmed tjänstebestämmningen bör ändras till byrådirektör. Utskottet kan däremot, i avvaktan på den av riksdagen begärda utredningen, icke tillstyrka att någon avlöningsförstärkning eller ändrad lönegradsplacering beslutas beträffande kanslichefen hos JO.

Inplacering i lönegrad bör beträffande tjänsterna i högst lönegrad Ar 27 liksom hittills få beslutas av ombudsmännen själva; utskottet vill härvid erinra om att delegerade för riksdagens verk enligt 24 § avlöningsreglementet för riksdagens verk äger besluta om inplacering i högre löneklass än som eljest skulle varit tillämplig. Beträffande byråchefs inplacering i lägre lönegrad än Br 3 bör, liksom för närvarande, ombudsmannen själv besluta därom. Inplacering i Br 3 bör däremot beslutas av delegerade för riksdagens verk efter lönenämndens hörande; utskottet förutsätter, att lönenämndens yttrande tillmätes särskild vikt.

Utskottet har uppdragit åt riksgäldskontoret att med utgångspunkt från ovanstående ställningstaganden uppgöra ny anslagsberäkning beträffande posten *Justitieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar*. Den utförda beräkningen vidfogas såsom Bilaga 11.

Utskottet har i likhet med lönenämnden och delegerade intet att erinra mot att kansliskrivartjänsten i Ao 11 vid MO-ämbetet omändras till en kontorsskrivartjänst i Ao 13 samt att den extra ordinarie kanslibiträdestjänsten därstädes, f. n. inrättad i Ae 7, ändras till ordinarie.

Det begärda anslaget till JO-ämbetet med 5 000 kronor för utgivande av ett alfabetiskt register vill utskottet likaledes tillstyrka.

Såsom förut redovisats har ombudsmännen hemställt att deras ställföreträdare måtte för sin tjänstgöring vid ämbetet tillerkännas semesterrätt hos ämbetena; f. n. åtnjuter ställföreträdarna, som båda är hovrättsråd, semester för ifrågavarande tid på vederbörande hovrätts stat. Samma system med semester i vederbörande verk tillämpas också för exempelvis tjänstemännen i riksdagens utskott. Med hänsyn till sålunda gällande ordning, vartill riks-

dagen senast föregående år tog ställning (jfr BoU utl. 1962/15), och i avvaktan på resultatet av den av riksdagen begärda utredningen bör någon förändring icke genomföras beträffande ombudsmännens ställföreträdarens semester rätt.

Med hänvisning till det anförda får utskottet hemställa,

A. att riksdagen måtte uppdraga åt delegerade för riksdagens verk att vidtaga de förändringar i tjänste- och personalförteckningarna för ombudsmännens expeditioner som utskottet ovan förordat (se Bilaga 11);

B. att riksdagen i anledning av vad Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen, fjortonde huvudtiteln, punkterna 18—22 föreslagit för i sagda punkter nämnda ändamål anvisar följande anslag för budgetåret 1963/64;

1 [18]. *Justitieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar*, ett förslagsanslag av 556 000 kr.,

2 [19]. *Justitieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader*, ett förslagsanslag av 32 000 kr.,

3 [20] *Justitieombudsmannen och hans expedition: Utgivande av register till justitieombudsmannens ämbetsberättelser*, ett reservationsanslag av 5 000 kr.,

4 [21]. *Militieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar*, ett förslagsanslag av 324 000 kr., samt

5 [22]. *Militieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader*, ett förslagsanslag av 28 000 kr.;

C. att

a) ombudsmännens framställningar i övrigt samt

b) motionerna I: 187 och II: 222 till innevarande riksdag måtte, såvitt de avser frågor angående anslag till riksdagens ombudsmän eller ombudsmännens expeditioner, anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt.

Stockholm den 15 maj 1963

På sammansatta konstitutions-, banko- och
första lagutskottets vägnar:

NILS G. FRÖDING

Närvarande:

från första kammaren: herrar Torsten Andersson, Sveningsson, Damström, Gustaf Henry Hansson, Mattsson och Åke Larsson; samt

från andra kammaren: herrar von Friesen, Bengtsson i Halmstad, Adamsson, Sköldin, Persson i Appuna, Berglund, Landgren, Fröding, fröken Bergegren och herr Gustafsson i Borås.

Bilaga 1

Riksdagens justitieombudsman

Till fullmäktige i riksgäldskontoret

Med anledning av pågående beräkning av anslagsäskande för budgetåret 1963/64 får jag i fråga om anslagen till justitieombudsmannen och hans expedition anföra följande.

Till en början får jag upptaga frågan om *ökning av antalet juristtjänster å ordinarie stat och om lönevillkoren för dessa.*

I min den 10 januari 1962 till riksdagen avgivna ämbetsberättelse gjorde jag en framställning angående åtgärder i syfte att trygga JO-ämbetets behov av kvalificerad personal (s. 466 o. f.). I denna framställning erinrade jag om innebörden av 1957 års reform av JO-ämbetet och om de åtgärder för tillgodoseende av ämbetets personalbehov, som då ansågos tillräckliga för att bemästra den väntade ökning av arbetsbördan. Jag lämnade vidare en redogörelse för utvecklingen av arbetsförhållandena vid ämbetet under de 4 1/2 år som förflutit efter reformens genomförande. Därvid framhöll jag att den kraftiga ansvällning av arbetsbördan som skett — innebärande att arbetsvolymen de sista åren mer än fördubblats i förhållande till tiden för de sakkunnigas beräkningar av personalbehovet — medfört uppkomsten av en betydande arbetsbalans, en balans som det icke varit möjligt att nedbringa trots att tiden för ämbetets dubbling utökats från tre till sex månader och inspektionsverksamheten — tvärt emot vad som avsågs med reformen — starkt begränsats. Under hänvisning till utvecklingen av arbetsförhållandena framhöll jag i skrivelsen, att det uppkommit ett påtagligt och ofrånkomligt behov att förstärka den vid ämbetet organiserade förvaltningsavdelningen, å vilken huvuddelen av arbetsökningen fallit, samt att det funnes anledning överväga att å denna avdelning inrätta ytterligare en fast tjänst utöver de två befintliga tjänsterna såsom byråchef och sekreterare. Jag fann mig dock tills vidare böra försöka lösa personalfrågan genom anställande av viss ytterligare extra arbetskraft, om riksdagen icke hade något att erinra däremot.

I sitt av riksdagen godkända utlåtande över min ifrågavarande framställning — däri jag även berörde frågan om JO:s rätt att hos de statliga myndigheterna anlita personal för tjänstgöring vid ämbetet ävensom vissa frågor om värderingen ur meritsynpunkt av sådan tjänstgöring — förklarade sig första lagutskottet icke ha något att erinra mot anställande av ytterligare tillfällig personal i enlighet med vad jag angivit (utl. nr 3/1962).

Under år 1962 har arbetsbördan vid JO-ämbetet fortsatt att öka. Sålunda kommer, såvitt nu kan bedömas, antalet under året nyupptagna ärenden att icke oväsentligt överstiga de sista årens höga siffror, oaktat inspektionsverksamheten fortfarande begränsats. Det är emellertid icke endast det totala antalet ärenden som ökat; även antalet ärenden av vidlyftig och svårbedömlig natur, särskilt förvaltningsavdelningen, har visat en tydlig tendens att stiga. I syfte att bemästra denna ökade arbetsbörda och att samtidigt nedbringa den redan befintliga, besvärande arbetsbalansen har jag under året anställt tillfällig arbetskraft i väsentligt större utsträckning än tidigare. Den under år 1962 ianspråktagna tillfälliga arbetskraft, varom här är fråga, motsvarar sålunda två heltidsanställda jurister mot tidigare mindre än en. Vidare har

liksom förut den medgivna tiden för ämbetets dubbling genom ställföreträdarens samtidiga tjänstgöring helt tagits i anspråk. Trots dessa åtgärder har det icke lyckats att i någon mån avarbeta balansen. Denna har tyvärr tvärt om ytterligare ökat, en ökning som dessutom är betydande och som innebär att arbetsbalansen för närvarande stigit till icke mindre än över 450 ärenden.

Den utvecklingen av arbetsbördan vid JO-ämbetet, som under senare tid sålunda ägt rum, är uppenbarligen ägnad att ingiva allvarliga bekymmer. Med hänsyn till de enskilda rättssökandes befogade intresse av att få sina klagomål prövade inom rimlig tid och till vikten ur allmän synpunkt av att tillsynen över förvaltningen effektiviseras i enlighet med vad riksdagen ansett påkallat är det tydligt att ytterligare åtgärder nu måste övervägas i syfte att stärka JO-ämbetets resurser.

Som jag redan framhållit i min ovannämnda skrivelse till riksdagen har den kraftiga ansvällning av arbetsbördan, som successivt skett efter genomförandet av 1957 års reform, uppenbarligen sprängt ramen för den ursprungligen fastställda personalorganisationen. Denna organisation upptager fem fasta tjänster, en tjänst som kanslichef i Bp 4, två tjänster som byråchef i Br 2 och två tjänster som sekreterare i högst Ar 25. Med hänsyn till utvecklingen under de gångna åren — särskilt markerad under år 1962 — står det utom tvivel att ett stadigvarande behov föreligger av ytterligare minst en fast tjänst på förvaltningsavdelningen. Denna tjänst bör lämpligen vara en tjänst som byråchef, avsedd i första hand för en kvalificerad förvaltningsjurist. Inrättandet av en sådan tjänst synes mig utgöra en nödvändig förutsättning för att överhuvudtaget kunna påräkna en dylik önskvärd arbetskraftförstärkning. Som jag framhållit i min förenämnda skrivelse till riksdagen har det hittills icke heller visat sig möjligt att förvärva förvaltningsjurister annat än för rekrytering av de fasta tjänsterna.

Frågan om JO:s möjligheter att bemästra den ökade arbetsbördan och att i tillbörlig utsträckning utöva den vidgade och intensifierade tillsyn över förvaltningen, som avsågs med 1957 års reform, kan emellertid icke lösas enbart genom att ett visst antal tjänster ställes till förfogande eller eljest genom att själva antalet tjänstemän ökas. Med hänsyn till arten av JO-ämbetets verksamhet och till ordningen för ärendenas prövning är det — som jag även påpekat i min skrivelse till riksdagen — av avgörande betydelse att endast särskilt kvalificerade jurister knyts till ämbetet. Jag har i min skrivelse i korthet angivit de krav, som ur JO:s synpunkt nödvändigtvis måste ställas på befattningshavarna, om det i fortsättningen överhuvudtaget skall bli möjligt att inom ett enda ämbete fullgöra vad som nu lagts på JO. Det är härvid bl. a. att märka, att JO-ämbetet till upplysning för allmänheten numera skriver motivering även till beslut, varigenom klagomål lämnas utan åtgärd. En förutsättning för att kunna förvärva och under avsedd tid behålla lämpliga jurister och att kunna förvänta att de åt tjänsten ägna sin odelade uppmärksamhet är emellertid att frågan om lönevillkoren för ämbetets tjänstemän erhåller en tillfredsställande lösning. Denna viktiga fråga har jag också berört i min skrivelse till riksdagen, ehuru jag då icke ansåg mig böra framställa något yrkande i saken.

Som jag i skrivelsen framhållit har en icke obetydlig relativ försämring av lönevillkoren för JO-ämbetets tjänstemän inträtt efter det att de sakkunniga år 1955 framlade sitt förslag till lönesättning för tjänsterna vid ämbetet, en lönesättning som fortfarande är gällande. Även under innevarande år ha åtskilliga höjningar av lönesättningen inom olika områden av den statliga sektorn beslutats, bl. a. genom uppflyttning i lönegrad av en mängd

tjänster å B-planen eller genom särskilda avlöningsförstärkningar, allt ägnat att ytterligare minska den ursprungliga konkurrenskraften hos tjänsterna vid JO-ämbetet. Med hänsyn till denna löneutveckling och till att JO-ämbetet icke heller kan förespegla befattningshavarna inkomstbringande extrauppdrag är det uppenbart att JO icke längre har möjlighet att påräkna och behålla den arbetskraft, som är oundgängligen nödvändig för att han med hänsyn till arbetsansvällningen och de nya uppgifter som tillkommit skall kunna förvalta sitt ämbete på avsett sätt. Att lönenivån för tjänsterna vid ämbetet anpassas till de stora förändringar på den statliga löne marknaden, som inträffat efter det de sakkunniga år 1955 gjorde sina beräkningar, framstår därför som ofrånkomligt. Härtill kommer att tjänsterna såsom byråchef och sekreterare vid JO-ämbetet äro mindre attraktiva med hänsyn till sin natur av passagetjänster, avsedda allenast för tjänstgöring under 2—5 år. Jag vill även nämna, att två utmärkta sekreterare efter kort tjänstgöring under detta år lämnat JO-ämbetet och att det torde ha varit möjligt att behålla dem, om ämbetet haft möjlighet att bereda dem bättre lönevillkor.

Av olika skäl synes mindre lämpligt att överväga uppflyttning av tjänsterna i lönegrad. En annan utväg, som stundom använts, bl. a. när det gäller befattningar som närmast äro att beteckna som passagetjänster, har varit att besluta om avlöningsförstärkning med särskilt angivna belopp. Denna utväg, som bl. a. föregående år begagnades när det gällde tjänsterna som byrådirektör och sekreterare vid riksdagens revisorer, synes mig i första hand böra ifrågakomma även för tjänsterna vid JO-ämbetet. Beträffande avlöningsförstärkningens storlek synes mig icke finnas någon anledning att i fråga om tjänsterna som sekreterare vid JO-ämbetet överväga lägre belopp än som beslutats för nyssnämnda tjänster vid riksdagens revisorer. Avlöningsförstärkningen bör därför bestämmas till att utgå med högst 3 600 kronor för år. För de vid JO-ämbetet befintliga tjänsterna som byråchef och kanslichef synes maximibeloppet böra sättas något högre för att JO skall få möjlighet att till dessa nyckeltjänster förvärva och behålla för uppgiften skickade jurister. Beloppen torde böra bestämmas till för byråchefstjänst högst 4 800 kronor och för kanslichefstjänsten högst 6 000 kronor.

De nu föreslagna avlöningsförstärkningarna representera ur det allmännas synpunkt mycket obetydliga belopp. En sådan förbättring av lönevillkoren skulle likväl vara ägnad att i hög grad underlätta för JO att försäkra sig om den personal, som erfordras för att arbetsbördan skall kunna bemästras och för att verksamheten i övrigt skall kunna bedrivas i enlighet med av riksdagen givna direktiv. Jag vill härvid särskilt understryka, att JO — med hänsyn till ämbetsområdets omfattning, verksamhetens inriktning, ärendenas grannlaga och komplicerade beskaffenhet och den kraftiga, successiva ökningen av klagomålen — på ett helt annat sätt än förr är beroende av högkvalificerade medarbetare för att ämbetet skall kunna fylla sin uppgift. Genom den radikala förändringen av arbetsuppgifter och arbetsbördan är nämligen betydelsen av tjänstemännens arbetsinsatser en annan än förut. Ovan föreslagna åtgärder för att trygga JO-ämbetets behov av kvalificerad personal framstå därför som ofrånkomliga, om det skall bli möjligt att fortfarande bibehålla ett odelat JO-ämbete.

Jag får därför anhålla *dels* att ytterligare en tjänst som byråchef i Br 2 måtte inrättas, *dels* att JO bemyndigas att tillerkänna innehavarna av de å personalplanen upptagna tjänsterna avlöningsförstärkning med högst de belopp som ovan angivits.

Vidare får jag upptaga frågan om *anslag till utgivande av register till JO:s ämbetsberättelser*.

I min till 1960 års riksdag avgivna ämbetsberättelse (s. 402 o. f.) hemställde jag om riksdagens medgivande till upprättande av ett register över JO:s ämbetsberättelser för åren 1911—1960 samt om erforderliga medel härför. Detta register, om vars utgivande önskemål från riksdagens sida vid flera tillfällen uttalats, avsågs omfatta dels ett alfabetiskt sakregister, dels ett systematiskt register avseende de lagar och särskilda författningar, som ärendena syntes närmast beröra. Min framställning bifölls av riksdagen, därvid uttalades att det skulle ankomma på bankoutskottet att beräkna kostnaderna och att föreslå därav betingade åtgärder (första lagutskottets utlåt. nr 8/1960). På grundval av en av mig gjort ungefärlig kostnadsberäkning anvisades därefter för ändamålet ett reservationsanslag å 8 000 kronor (bankoutskottets utlåt. nr 25/1960 punkt 17).

Arbetet med genomgång, rubricering och systematisering av det omfattande material, som innehålles i ämbetsberättelserna, har visat sig vara synnerligen tidskrävande. Det anvisade — ungefärligt beräknade — beloppet är med hänsyn härtill icke tillräckligt för att få ett register med den avsedda omfattningen utarbetat. Arbetet, som uppdragits åt en befattningshavare vid ämbetet, har nu fortskridit så långt, att ett efter lagar och författningar uppgjort systematiskt register kan beräknas föreligga i samband med utgivandet av 1963 års ämbetsberättelse. Det synes emellertid önskvärt att detta register — i enlighet med det av riksdagen lämnade medgivandet — kompletteras med ett alfabetiskt sakregister för den ifrågavarande 50-årsperioden. Då det förut beräknade och anvisade anslaget, såsom förut nämnts, visat sig otillräckligt för utarbetandet av ett fullständigt samlingsregister av angiven omfattning, erfordras härför ytterligare medel. Som skälig ersättning kan beräknas ett belopp å ytterligare 5 000 kronor. Jag får därför anhålla, att ett reservationsanslag å nämnda belopp anvisas för ändamålet.

Jag övergår härefter till de olika anslagen och får härutinnan anföra följande.

Avlöningar

Anslaget till *Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat* torde böra uppräknas med hänsyn bl. a. till den ökning av antalet tjänster och förbättring av lönevillkoren, varom yrkande här ovan framställts.

Även om ytterligare en byråchefstjänst inrättas, är det nödvändigt att anlita tillfällig arbetskraft i minst samma utsträckning som tidigare i allmänhet varit fallet. Anslaget till *Avlöningar till icke-ordinarie personal* bör därför fortfarande upptagas till 75 000 kronor.

Anslagen till *Rörligt tillägg* och *Kompensation för höjda folkpensionsavgifter* torde böra uppräknas med hänsyn till ökat anslagsbehov i fråga om avlöningar till ordinarie personal.

Omkostnader

Ingen ändring påkallas i fråga om anslagen härunder, avseende sjukvård, reseersättningar, expenser och övriga utgifter.

Utgivande av register till JO:s ämbetsberättelser

Anslag å 5 000 kronor torde böra upptagas i enlighet med vad förut an-
givits. Stockholm i justitieombudsmansexpeditionen den 16 november 1962.

ALFRED BEXELIUS

C. G. Lidberg

Bilaga 2

Riksgäldskontorets förslagsberäkning 1963/64 för JO-ämbetet

	Grundlön	Anslagspost kr.
a) Avlöningar till JO:s tjänstemän å ordinarie stat		
Bexelius Bp 7	49 248	
Nordqvist Bp 7 (8M.)	32 832	
Lidberg Bp 4	40 200	
Blomqvist Br 2	36 456	
Mannerfelt Br 2	36 456	
Br 2	36 456	
Rydin Ar 25: 25	24 252	
Persson Ar 23: 23	21 876	
Danius Ao 13: 15	14 460	
Nielsén Ae 8: 11		tjl.
Wendel tf Ao 7: 7	9 576	
	= 301 812	

Avlöningsförstärkning

Kanslichef	6 000		
Byråchefer	3.4.800	14 400	
Sekreterare	2.3.600	7 200	27 600
Vikariatsersättning m. m.		588	330 000
b) Avlöningar till icke-ordinarie personal			75 000
c) Rörligt tillägg; 43 % av a) (exkl. avl.förstärkning) + b)			162 000
d) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter; 2 % av a) + b) ..			8 000
			575 000

Riksdagens militieombudsman

Till fullmäktige i riksgäldskontoret

Härmed får jag överlämna beräkning av anslagen till militieombudsmanen och hans expedition för budgetåret 1963/64. Vid beräkningen av anslaget till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat har med hänsyn till inträdd ökning av arbetsgöromålens omfattning förutsatts att militieombudsmannens ställföreträdare tages i anspråk för tjänstgöring — utöver vad som föranledes av militieombudsmannens semester — under tre månader årligen. Hittills i år har ställföreträdaren varit i tjänstgöring, bortsett från tid då jag åtnjutit semester, under sammanlagt 75 dagar.

Vidare utgår beräkningen från följande förslag om ändrad löneställning för den nuvarande kansliskrivartjänsten vid militieombudsmansexpeditionen. Genom riksdagens beslut har motsvarande tjänst vid justitieombudsmansexpeditionen från och med den 1 juli 1962 uppflyttats från Ao 10 till Ao 13 med tjänstebestämmningen kontorsskrivare (se bankoutskottets utlåtande nr 32/1962). Kansliskrivartjänsten vid militieombudsmansexpeditionen har i likhet med övriga kansliskrivartjänster från och med den 1 juli 1962 placerats i 11 lönegraden. Vid expeditionen är anställda tre jurister samt förutom kansliskrivaren ett kanslibitråde och en expeditionsvakt. Vidare har en jurist stadigvarande uppdrag att mot visst arvode granska från myndigheterna regelmässigt inkommande arrestandkort, varjämte ytterligare jurister anlitas tillfälligtvis vid behov för beredning av ärenden. Extra skrivhjälp användes i en omfattning som ungefärligen motsvarar ett halvtidsanställt biträde. Personalorganisationen vid expeditionen är visserligen icke lika stor som vid justitieombudsmansexpeditionen. På kansliskrivaren har emellertid lagts mera kvalificerade göromål än tidigare i samband med att kansliskrivaren befriats från rutinmässig maskinskrivning samt i viss utsträckning även från kollationsarbete och korrekturläsning. De arbetsuppgifter som åligger kansliskrivaren är diarieföring, registrering, expediering och därmed sammanhängande göromål såsom förande av åtals- och remissliggare samt personalliggare och förfallobok, uppgörande av statistik, arkivering av registratur m. m. ävensom uppsättande av förslag till remisser och enklare skrivelser. Åt kansliskrivaren har därjämte sedan år 1960 uppdragits förandet av expeditionens hemliga diarium och det därmed förenade handhavandet av hemliga akter och protokoll ävensom skötseln av kassagöromålen, vari bl. a. ingår handläggningen av ärenden angående reseersättningar. Såväl vid justitiekanslersämbetet som vid riksåklagarämbetet synes den främsta icke rättsbildade befattningshavaren utgöras av kontorsskrivare i lönegrad 13. På grund av det sålunda anförda bör enligt min mening den nuvarande kansliskrivartjänsten i lönegrad Ao 11 utbytas mot en tjänst för kontorsskrivare i lönegrad Ao 13.

Den för närvarande såsom extra ordinarie upptagna kanslibiträdestjänsten har uppförts som ordinarie, enär den visat sig vara för framtiden behövlig.

I fråga om anslaget till avlöningar för icke-ordinarie personal har hänsyn tagits till det nyss berörda bortfallet av en extra ordinarie kanslibiträdesbefattning. Å andra sidan har beaktats dels de kostnader som enligt erfa-

renheterna från senare budgetår belöper på extra skrivhjälp — i runt tal 5 000 kronor — och dels företagen höjning av arvoden till i samband med inspektioner m. m. anlitate sakkunniga. Anslaget till omkostnader har upptagits med oförändrat belopp. Stockholm i militieombudsmansexpeditionen den 31 oktober 1962.

HUGO HENKOW

Sven Sjöberg

Bilaga 4

Beräkning av anslagen till militieombudsmannen och hans expedition för budgetåret 1963/64

Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat

Militieombudsmannen	Bp 7	49 248	
Militieombudsmannens ställföreträdare	Bp 7 (4 1/2 mån.)	18 468	
En byråchef	Br 2	36 456	
En byråchef	Bp 1	34 716	
Byrådirektör	Ar 27: 27	26 892	
Kontorsskrivare	Ao 13: 16	15 240	
Kanslibitråde	Ao 7: 7 (1/10 Ae 8: 9)	10 359	
Expeditionsvakt	Ae 8: 11	11 772	
Vikariatsersättningar m. m.		849	204 000

Avlöningar till icke-ordinarie personal 20 000

Rörligt tillägg (43 %) 96 000

Kompensation för höjda folkpensionsavgifter (2 %)..... 4 000

Omkostnader

Sjukvård m. m.	900	
Reseersättningar	14 000	
Expenser.....	13 000	
Övriga utgifter	100	28 000

Riksdagens militieombudsman*Till riksdagens bankoutskott*

Med skrivelse den 31 oktober 1962 till fullmäktige i riksgäldskontoret överlämnade jag beräkning av anslagen till militieombudsmannen och hans expedition för budgetåret 1963/64. Till komplettering härav får jag anföra följande.

I justitieombudsmannens skrivelse den 16 november 1962 till fullmäktige i riksgäldskontoret angående anslagen till justitieombudsmannen och hans expedition för nämnda budgetår har bl. a. begärts bemyndigande att tillerkänna innehavarna av de å personalplanen upptagna tjänsterna avlöningsförstärkning med högst vissa angivna belopp. Vad riksdagen i anledning härav kan komma att besluta bör — liksom den av justitieombudsmannen i särskild framställning (justitieombudsmannens ämbetsberättelse 1963 s. 474 ff) begärda utvidgningen av möjligheten att taga ställföreträdare för ombudsman i anspråk för tjänstgöring måste förutsättas få generell giltighet — givas tillämpning även beträffande militieombudsmansexpeditionen så att där tjänstgörande två byråchefer och en byrådirektör kan beredas motsvarande förmåner.

I den mån den sålunda gjorda framställningen vinner bifall torde anslaget till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat böra uppräknas med erforderligt belopp. Stockholm i militieombudsmansexpeditionen den 16 februari 1963.

HUGO HENKOW

Sven Sjöberg

Lönenämnden för riksdagens verk

Till riksdagens bankoutskott

Bankoutskottet har i skrivelse den 5 februari 1963 hemställt, att lönenämnden för riksdagens verk ville inkomma med yttrande över framställning av riksdagens justitieombudsman i vad avser äskandena under avlöningsanslaget för budgetåret 1963/64.

Lönenämnden får i anledning härav anföras, att huruvida den föreslagna byråchefstjänsten i Br 2 bör inrättas, undandrager sig lönenämndens bedömning. Mot den föreslagna löneställningen har nämnden emellertid icke något att erinra.

Nämnden har icke funnit tillräckliga skäl föreligga för att kanslichefen, byråcheferna och sekreterarna vid JO-ämbetet medgivas uppbära avlöningsförstärkningar med i framställningen närmare angivna belopp. Lönenämnden föreslår däremot att sekreterartjänsterna i högst Ar 25 uppflyttas till högst Ar 27.

I avgörandet av förevarande ärende har deltagit undertecknad samt ledamöterna Bengtsson, Birke, Garén, Hüglow, Ringström och Schmidt. Stockholm den 27 februari 1963.

HANS GUSTAFSSON

S. Helander

Lönenämnden för riksdagens verk

Till riksdagens bankoutskott

Bankoutskottet har i skrivelser den 5 och den 19 februari 1963 hemställt, att lönenämnden för riksdagens verk ville inkomma med yttrande över framställningar av riksdagens militieombudsman i vad avser äskandena under avlöningsanslaget för budgetåret 1963/64.

Lönenämnden får i anledning härav anför, att nämnden icke funnit tillräckliga skäl föreligga för att byråcheferna och byrådirektören vid militieombudsmannaexpeditionen medgives uppbära avlöningsförstärkning med vissa angivna belopp.

Lönenämnden finner däremot icke anledning till erinran mot i framställningen yrkad lönegradsuppflyttning av en kansliskrivare Ao 11 till kontorsskrivare Ao 13 samt att den som extra ordinarie upptagna kansli-biträdestjänsten uppföres som ordinarie.

I avgörandet av förevarande ärende har deltagit undertecknad samt ledamöterna Bengtsson, Birke, Garén, Hüglow, Ringström och Schmidt. Stockholm den 27 februari 1963.

HANS GUSTAFSSON

S. Helander

Delegerade för riksdagens verk

Till riksdagens bankoutskott

Genom remiss den 5 februari 1963 har bankoutskottet anhållit, att delegerade för riksdagens verk ville avgiva yttrande över en av riksdagens justitieombudsman (JO) i skrivelse till riksgäldsfullmäktige den 16 november 1962 gjord framställning angående anslagsberäkningen för budgetåret 1963/64 i vad avser äskandena under avlöningsanslaget till JO och hans expedition.

I anslutning till nämnda remiss har bankoutskottet sedermera med skrivelse, dagtecknad den 19 februari 1963, överlämnat en framställning från riksdagens militieombudsman (MO) om att — i den mån JO:s förevarande framställning vinner bifall bl. a. i vad avser möjlighet att tillerkänna befattningshavare vid JO:s expedition avlöningsförstärkning — MO skulle erhålla samma möjlighet att medge avlöningsförstärkning i fråga om vissa befattningshavare vid militieombudsmansexpeditionen

Med anledning härav få delegerade, som tagit del av lönenämndens för riksdagens verk uppfattning i ärendet, anför följande.

Genom vad JO i den remitterade skrivelsen anfört och vidare muntligen utvecklat vid delegerades sammanträde denna dag ha delegerade blivit övertygade om nödvändigheten att söka förbättra JO:s möjligheter att förvärva och bibehålla erforderlig kvalificerad arbetskraft. Eljest torde det icke bliva möjligt för JO att kunna fullgöra sina viktiga, omfattande och krävande arbetsuppgifter. Det är en bedömningsfråga hur detta lämpligast bör ske.

JO har föreslagit, att de å personalförteckningen för justitieombudsmans-expeditionen upptagna byråchefstjänsterna skulle ökas från två till tre, och en sådan åtgärd kunna delegerade tillstyrka. Det vill nämligen synas som om åtgärden skulle möjliggöra en påtaglig förbättring av den föreliggande situationen.

JO har vidare hemställt om bemyndigande att tillerkänna innehavarna av samtliga ordinarie juristtjänster å hans expedition — kanslichefen i Bp 4, byråcheferna i Br 2 samt de två sekreterarna i *högst* Ar 25 — avlöningsförstärkning, kanslichefen med högst 6 000 kronor, envar av byråcheferna med högst 4 800 kronor och sekreterarna med högst 3 600 kronor per år. Delegerade finna visserligen för sin del att en dylik anordning skulle möjliggöra en lösning av problemet. Med hänsyn till det avsteg från eljest tillämpade avlöningsgrunder, som anordningen skulle innebära, hava delegerade emellertid, i likhet med lönenämnden, icke funnit sig kunna tillstyrka dessa förslag. Delegerade vilja i stället — liksom lönenämnden — förorda att JO erhåller möjlighet att förordna sekreterarna å tjänster i *högst* Ar 27 i stället för, som nu är fallet, i *högst* Ar 25, med samtidig ändring av tjänstebenenämningen till byrådirektör. Därvid förutsätta delegerade, att den högre lönegraden skall förekomma endast i sådana fall då detta utgör en nödvändig förutsättning för förvärv eller kvarhållande av en kvalificerad arbetskraft, som anses vara av särskilt värde för arbetet inom JO:s expedition. En dylik lösning av lönefrågan för sekreterarna skulle innebära en möjlighet att ge dem t. o. m. något högre avlöning än enligt JO:s eget förslag (lönegrad 25: löneklass 25 = 2 895 kr.; lönegrad 27: löneklass 27 = 3 210 kr. i månaden å 5-ort; skillnaden alltså 315 kr. i månaden) ävensom förbättrade pensionsförmåner.

Såsom av det föregående framgår anse sig delegerade ej kunna biträda JO:s framställning om möjlighet att tillerkänna kanslichefen och byråcheferna avlöningsförstärkning. Däremot skulle delegerade för sin del vilja förorda, att JO erhåller befogenhet att tillsätta byråchefstjänsterna antingen såsom för närvarande i Br 2 eller, om han finner sådant av förhållandena påkallat, i Br 3. Löneskillnaden mellan dessa båda lönegrader utgör för närvarande 216 kronor för månad. Delegerade erinra om att två av de tre byråchefstjänsterna hos riksåklagarämbetet äro placerade i Bo 3.

JO har förklarat sig icke hava något att erinra mot en lösning av avlöningsproblemen beträffande juristtjänsterna å hans expedition i enlighet med vad delegerade ovan förordat.

Å militieombudsmansexpeditionen finnas två byråchefstjänster, en i Bp 1 eller Br 2 och en i Br 2. I konsekvens med vad delegerade föreslagit beträffande byråchefstjänsterna å justitieombudsmansexpeditionen vilja delegerade — med anledning av den av MO gjorda framställningen, sådan den av honom muntligen kompletterats vid delegerades sammanträde denna dag — föreslå att dessa tjänster må, enligt MO:s beprövande, tillsättas antingen i någon av nuvarande lönegrader, respektive i nuvarande lönegrad, eller, om MO finner detta erforderligt, i Br 3.

Vid bifall, helt eller delvis, till vad delegerade i detta yttrande föreslagit, torde riksdagens bemyndigande böra utverkas för delegerade att vidtaga

därav föranledda ändringar i tjänste- och personalförteckningarna för de båda ombudsmannaexpeditionerna från och med den 1 juli 1963. Stockholm den 27 februari 1963.

A Delegerades vägnar:

AXEL STRAND

Hjalmar Ekengren

Bilaga 9

Delegerade för riksdagens verk

Till riksdagens bankoutskott

Genom remiss den 5 februari 1963 har bankoutskottet anhållit att delegerade för riksdagens verk ville avgiva yttrande över en av riksdagens militieombudsman i skrivelse till fullmäktige i riksgäldskontoret den 31 oktober 1962 gjord framställning om dels utbyte av kansliskrivartjänsten i Ao 11 vid militieombudsmansexpeditionen mot en tjänst för kontorsskrivare i Ao 13 och dels uppförande som ordinarie å personalförteckningen av den nuvarande extra ordinarie kanslibiträdestjänsten därstädes.

Med anledning härav få delegerade, som tagit del av lönenämndens för riksdagens verk denna dag avgivna yttrande i ärendet, meddela att delegerade i likhet med nämnden icke hava något att erinra mot vad militieombudsmannen sålunda föreslagit. Vid bifall till framställningen torde delegerade erhålla bemyndigande att från och med den 1 juli 1963 vidtaga därav föranledda ändringar i tjänste- och personalförteckningarna för militieombudsmansexpeditionen. Stockholm den 27 februari 1963.

A Delegerades vägnar:

AXEL STRAND

Hjalmar Ekengren

Förslagsberäkning 1963/64 för JO-ämbetet

	Grundlön	Anslags- post kr.
<i>a) Aulöningar till JO:s tjänstemän å ordinarie stat</i>		
Justitieombudsmannen	Bp 7	49 248
» ställföreträd.	Bp 7 (8M).....	32 832
Byråchef	Bp 4	40 200
»	Br 2	36 456
»	Br 2	36 456
»	Br 2	36 456
Byrådirektör	Ar 27: 27	26 892
»	Ar 25: 25	24 252
Kontorsskrivare	Ao 13: 15	14 460
Kanslibitråde	tf. Ao 7: 7	9 576
	= 306 828	
Vikariatsersättning m. m.	1 172	308 000
<i>b) Aulöningar till icke-ordinarie personal</i>		75 000
<i>c) Rörligt tillägg; 43 % av a) + b)</i>		165 000
<i>d) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter; 2 % av a) + b)</i>		8 000
		556 000

Sammanatta konstitutions-, banko- och första lagutskottets förslag till förändringar i avseende å ombudsmännens tjänste- och personalförteckningar fr. o. m. budgetåret 1963/64:

JO-ämbetet

1 byråchefstjänst Br 2—Br 3 nyinrättas.

Nuv. 2 byråchefstjänster i Br 2 inrättas likaledes i Br 2—Br 3.

Nuv. 2 sekreterartjänster i högst Ar 25 omändras till tjänster som byrådirektör i högst Ar 27.

MO-ämbetet

Nuv. 2 byråchefstjänster i Br 2 resp. i Bp 1 el. Br 2 inrättas, den förstnämnda i Br 2—Br 3 och den sistnämnda i Bp 1, Br 2—Br 3.

Nuv. 1 kanslibiträdets tjänst i Ao 11 omändras till tjänst som kontorsskrivare i Ao 13.

Nuv. tjänst som kanslibitråde i Ae 7 göres ordinarie med oförändrad lönegradsplacering.

Beträffande båda ombudsmannaämbeten skall gälla, att endast delegerade för riksdagens verk må, efter lönenämndens hörande, inplacera befattningshavare såsom byråchef i Br 3.